

1. Objectiu i contingut

És un curs adreçat als estudiants de tercer i quart. S'hi treballarà el tema de la tragèdia àtica, sobretot a través de l'obra homònima indicada de dos dels tres grans poetes tràgics grecs, a fi d'assolir un coneixement a fons i directe de les característiques pròpies d'aquest gènere, de les específiques de cadascun dels autors i d'un dels temes més atractius entre les sagues mítiques heroiques, tractat, altrament, pels tres grans tràgics des d'una rica varietat de perspectives, tot dins el marc de la poesia grega de l'època clàssica, hereva de les aportacions precedents de l'època arcaica.

Metodològicament, a part algunes lliçons teòriques, el punt de partença de l'estudi filològic seran normalment els textos. Se'n farà la traducció i l'anàlisi i comentari corresponents, preferentment comparatius. Les qüestions que s'hi tractaran seran textuales, fonètiques, morfològiques, sintàctiques, estilístiques, mètriques, mitològiques i sobre l'entorn històric i cultural. La tria dependrà del que aconsellin els textos examinats en cada ocasió. En aquest sentit, atesa la incidència objectiva dels habituals comentari i anàlisi previstos dels textos, s'ha de fer constar que l'assistència a classe es considera imprescindible.

Començarem amb una àmplia selecció de textos de l'*Electra* de SÒFOCLES, alternada en part, al principi, i seguida, després al final, per una altra selecció semblant de textos de l'*Electra* d'EURÍPIDES. Tindrem en compte, alhora, l'antecedent que representa *Coèfores* d'ÈSQUIL i en traduirem alguns fragments que comparativament puguin ser d'un especial interès. Les seleccions esmentades suposen, naturalment, la lectura individual, almenys en edició bilingüe, dels fragments no seleccionats per traduir, a fi de conèixer bé les corresponents obres senceres. També comentarem diferents antecedents literaris, sobretot èpics, del tema mític relatiu a la saga heroica dels atrides, i alguns relats d'altres obres tràgiques o d'obres posteriors que ens en poden donar una visió complementària.

Els alumnes hauran de llegir, a part, traduïdes, *Agamèmnon* i *Les Eumènides* d'Èsquil, i *Ifigènia a Tàurida* i *Ifigènia a Àulida* d'Eurípides

2. Avaluació

La traducció diària i les respostes i opinions donades a classe seran elements importants per a l'avaluació. Tanmateix hi haurà també al final un o dos exàmens escrits, que constaran de dues parts; la primera consistirà en la traducció sense diccionari de textos vistos a classe, la qual caldrà acompanyar dels comentaris pertinents (gramaticals, estilístics, mètrics i culturals); la segona consistirà en la traducció amb diccionari d'un text nou. A més, eventualment, s'haurà de preparar un treball sobre els autors o bé les obres o temes tractats. Caldrà, d'altra banda, presentar, prèviament a l'examen, un comentari escrit, personal, de les obres indicades com a lectures a part, complementàries.

3. Tutoria integrada

Distribuïrem els estudiants, atenent al seu nombre, en un o més grups a principi de curs, a cadascun dels quals se'ls concretarà les setmanes que els pertocarà assistir a la tutoria integrada. Les sessions corresponents serviran per a resoldre dubtes, per a repassar i ampliar amb nous elements els punts del temari tractats a les classes, per a refer o ampliar les traduccions i comentaris que s'hi estan realitzant i per a determinar el contingut i l'abast, al principi, i anar fent-ne el seguiment, després, del treball que poden dur a terme lliurement els alumnes. Si resulta convenient, utilitzarem les possibilitats de comunicació que ens ofereix el campus virtual.

4. Bibliografia (que serà comentada a classe)

JAKOB, D. - SAÏD, S., *Dossier Bibliographique sur la Tragédie*, "Métis" 3 (Paris-Athènes 1988), 361-512.

* * *

ADRADOS, F.R., *Fiesta, comedia y tragedia*, Alianza Editorial, Madrid 1983.

AESCHYLUS, *Tragoediae, cum incerti poetae Prometheus*, edidit MARTIN L. WEST, Teubner, 1990.

AESCHYLUS, *Choephoroi*, with introduction and commentary by A. F. Garvie, Clarendon Press, Oxford 1988.

AESCHYLUS, *The Oresteia*, ed. by GEORGE THOMSON with an introduction and commentary, in which is included the work of the late WALTER HEADLAM, new ed. rev. and enlarged, Hakkert, Amsterdam 1966.

BUDELMANN, F., *The Language of Sophocles. Communality. Communication and Involvement*, 1999.

CSAPO, E. - SLATER, W.J., *The Context of Ancient Drama*, The University of Michigan Press, Ann Arbor 1994.

DIGGLE, J., *Studies on the text of Euripides: Supplices. Electra. Heracles. Troades. Iphigenia in Tauris. Ion*, Clarendon Press, Oxford 1981.

Dramaturgie et Actualité du Théâtre Antique. Actes du Colloque International de Toulouse, 17-19 Octobre 1991 (= *Pallas, Revue d'Etudes Antiques*, 38). Toulouse 1992.

EASTERLING, P.E. (ed.), *The Cambridge Companion to Greek Tragedy*, 1997.

ESCHILO, *Le Coefore*, testo, traduzione e commento MARIO UNTERSTEINER, a cura di W. LAPINI e V. CITTI, Hakkert, Amsterdam 2002.

EURIPIDES, *Electra*, edited with introduction and commentary by J.D. DENNISTON, Clarendon Press, Oxford 1973 (1939).

Greek Tragedy, Ed. by I. MCAUSLAN - P. WALCOT, Oxford University Press, 1993.

Greek Tragedy. Modern Essays in Criticism, Ed. by E. SEGAL, Harper and Row, New York 1983.

Il teatro greco nell'età di Pericle, a cura di C. MOLINARI, Bologna 1994.

KAMERBEEK, J.C., *The plays of Sophocles. Commentaries. V. The Electra*, Brill, Leiden 1974.

La tragedia greca. Guida storica e critica. A cura di CH. R. BEYE. Laterza, Roma-Bari

- 1988 (1974).
- LESKY, A., *La tragedia griega*, Trad. cast., Labor, Barcelona ⁴1973 (Stuttgart ²1957).
- *Die tragische Dichtung der Hellenen*, Vandenhoeck und Ruprecht, Göttingen ³1972.- Tr. anglesa: *Greek Tragic Poetry*, Yale University Press, New Haven-London 1983.
- LÓPEZ FÉREZ, J.A. (ed.), *Historia de la literatura griega*, Cátedra, Madrid 1988.
- LUCAS, D.W., *The Greek Tragic Poets*, Cohen and West, London ³1969.
- MARTINA, A., *Il Riconoscimento di Oreste nelle Coefore e nelle due Elette*, Edizioni dell'Ateneo, Roma 1975.
- PICKARD-CAMBRIDGE, A., *The Dramatic Festivals of Athens*, Second Ed. rev. by J. Gould and D. M. Lewis, Clarendon Press, Oxford 1973/²1968 (1953).
- POHLENZ, M., *La tragedia greca*, Trad. it., Paideia, Brescia 1961 (²1954), 2 vols.
- ROMILLY, J. DE, *La tragédie grecque*, Paris 1970.
- *Les temps dans la tragédie grecque*, Paris 1971.
- The Cambridge History of Classical Literature. I: Greek Literature*, Cambridge University Press 1985.- Tr. cast.: *Historia de la literatura clásica (Cambridge University). I. Literatura griega*, Gredos, Madrid 1990.
- VERNANT, J.-P. - VIDAL-NAQUET, P., *Mito y tragedia en Grecia antigua*, Tr. cast., Taurus, Madrid 1987-1989 (Paris 1972-1986), 2 vols.
- VICKERS, B., *Towards Greek Tragedy. Drama, Myth, Society*, Longman, London 1973.
- VÖGLEN, A., *Vergleichende Studien zur sophokleischen und euripideischen Elektra*, Winter, Heidelberg 1967.
- WILES, D., *Tragedy in Athens. Performance Space and Theatrical Meaning*, University of London 1997.

* * *

- DALE, A.M., *The Lyric Metres of Greek Drama*, Cambridge University Press ²1968.
- GENTILI, B. - PERUSINO, F. (eds.), *La colometria antica dei testi poetici greci*, 1999.
- GUZMÁN GUERRA, A., *Manual de métrica griega*, Ediciones Clásicas, Madrid 1997.
- RAVEN, D.S., *Greek Metre. An Introduction*, Faber and Faber, London ²1968.
- WEST, M.L., *Greek Metre*, Clarendon Press, Oxford 1982.
- WEST, M.L., *Introduction to Greek Metre*, Clarendon Press, Oxford 1987.

Aquesta orientació bibliogràfica prèvia, sobretot d'obres introductòries i generals, a la qual cal afegir les edicions dels textos corresponents i els manuals pertinents de contingut lingüístic o mitològic, juntament amb altres comentaris específics sobre cada autor i cadascuna de les tragèdies, serà ampliada a mesura que ho exigeixin els textos o punts precisos del temari que siguin tractats durant el curs.

